

ДМИТРО ДОНЦОВ

ЗАПОВІТ ШЕВЧЕНКА

Доповідь виголошена на Шевченківській Академії
в Торонті 9 березня 1950 р.

1950

TOPONTO

10

OHTAPIO

10

КАНАДА

Великому Кобзареві

Заходами Осередку Спілки Української Молоді в Торонті влаштовано для вшанування пам'яти Тараса Г. Шевченка велику академію-концерт, що відбулась в одній з кращих заль Торонта, 9 березня 1950 року.

Святкову доповідь виголосив д-р Дмитро Донцов. Цю доповідь видаємо власне друком.

За ініціативою Осередку Спілки Української Молоді і Філії Ліги Визволення України в Ошаві повторено 16 березня 1950 теж там цей самий концерт з доповіддю д-ра Д. Донцова.

У виконанні концертової програми взяли участь чоловічий хор Осередку СУМ в Торонті під управою З. Гнопка і мішаний хор Осередку під управою Т. Баюса. Наталія Олександра-Гриньох (сольоспів) Євген Сагайдаківський (сольоспів), Христя Вертипорох, З. Гнопко, М. Дорош, І. Гудзовський, І. Притула (декламації).

Українське громадянство Торонта і Ошави своєю чисельною участю в академіях достойно вшанувало пам'ять Великого Кобзаря України.

Комітет Осередку
Спілки Української Молоді

ДМИТРО ДОНЦОВ

ЗАПОВІТ ШЕВЧЕНКА

Доповідь виголошена на Шевченківській Академії
в Торонті 9 березня 1950 р.

1950

НАКЛАДОМ ОСЕРЕДКУ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
в Торонті

З А П О В І Т

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій:
Щоб лани широкополі
І Дніпро, і кручі
Було видно, — було чути,
Як реве ревучий!

Як понесе з України
У синеє море
Кров ворожу, — оттоді я
І лани і гори —
Все покину і полину
До самого Бога
Молитися. А до того —
Я не знаю Бога!

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
Гважою, злою кров'ю
Волю окропіте
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'януть
Незлім, тихим словом

25. XII. 1845
Переяслав

ЗАПОВІТ ШЕВЧЕНКА

Про Шевченка треба нині не на святах промовляти, а кричати на вуличних перехрестях. Щоб як дзвін трівоги калатало його слово!

Ніколи бо не був він такий актуальний, як в наш час. Ніколи не було між нами стільки поглухлих, стільки сліних. Тарасова музу, — писав Костомаров, — „роздерла за- вісу народного життя... роздерла підземний заклеп, вже від років замкнутий многими замками, запечатаний многими печатями. І страшно, і боляче, і чарівно було заглянути туди”. Многим сучасникам страшно було глянути в обличчя — воскрешеної Шевченком — геройчної України, — як тим дядькам, які слухали оповідання Шевченкового діда про Гонту й Залізняка: — „сусіди од страху, од жалю німіли”; страшний був дух предків поколінню, скарловатілому в рабстві. Страшно було (писав П. Куліш) їх „юнацько-му серцю, блаженному в своїм спокої”, захопленому „загально-російською науковою і поезією”, — слухати „парадоксів”, вихованого на „Історії Русов”, Тараса, який „робив з них людей, що ненавиділи москалів”... Він „ранив їх серця”! Нарушав їх „блаженний спокій”! Поривав до того великого, перед яким здрігалося їх чуле серце! Кликав вернути до патріотизму, який був для них вже „парадоксом”, „дивацтвом”... Але од того, від чого ставало сумно її страшно його сучасникам, — до того „усміхалося серце” поета.

Білий царат вирвав йому язик, замучив, щоб перестав говорити, картати і кликати. Царат червоний каствує й плюжить його морально, намагаючись накласти на нього

маску одного з „своїх”, — сам і руками наших перевертнів. Та як тоді, так і тепер, стоїть він перед нами — над нами! — невгнутий й неприступний, як Єремія на розпуттях велелюдних, сам один з Заповітом своєї великої ненависті і своєї великої любові.

До чого кличе його Заповіт? Що ненавидів він і що любив? Що ненавидіти вчив і що любити?

Дияволську силу Півночі, брутальну, облудну, цинічну, забріхану, протягом вісімох століть незмінну в усіх своїх огидних барвах хамелеона, — ненавидів він всім серцем своїм, всею душою своєю і всім помишленням своїм. Ненавидів, як ненавидить людина вільна того, хто плює їй в душу; хто топче ногами її гідність людську; хто трупами народів встелював свій шлях історичний. Ця ненависть полумям бухає з кожного рядка написаного ним.

Та не тільки чужій деспотії належала його ненависть.

Він твердо тямив, що — „коли б не похилилися раби, то не стояло б над Невою отих осквернених палат” деспотів. Коли б не похилилися раби... Цих рабів, слуг чужинця бачив він подостатком на Україні. Була це численна порода рідних по крови земляків, які „помагали москалеві господарювати” та з матері останню свитину здирати. Не тільки Петрові-катові й „Петровим собакам”, не тільки Катерині — „голодній вовчиці”, слав він прокляття, але Галаганам і Кочубеям, сучасникам — „шашелям”. До них звертався: — „погибнеш, згинеш Україно, не стане й знаку на землі! Сама розіпнешся у злобі, сини твої тебе убють!” Цих синів-виродків проклиниав Шевченко. Він бачив брата у кождім земляку, та не тоді, коли цей земляк ставав Каїном. Не, коли „рідні” Каїни продавали як „лакеї в золотій оздобі” чужого пана. Не тоді, коли пишалися московською „очаровою на лобі”, витертим з усякого почуття сорому й чести.

Таких земляків напевно не любив! Їм не прощав зради спільної матері; ненавидів їх, перевертнів, „дядьків отечества чужого”, які совість продавали „за шмат гнилої ковба-

си"; ненавидів тих, що їх вимітала історія залізною мітлою з кону життя як „варшавське сміття”; що їх чботами місив завойовник як „грязь Москви”. Ненавидів плюгаву породу „донощиків і фарисеїв”; отих рідних „людоморів”, які запльовували всю нашу славу історичну; які лицарство запорозьке прозивали „розвбійниками, ворами, пятном в нашій історії”.

Ненавидів облудних гуманістів з чулим серцем, які здігалися від ечинків Трясила й Остряниці, але не вагалися власних сгибів, продати у різницю москалеві”. Ненавидів шашлів, які гризли й тили тіло народу зі середини; ненавидів не лиш росіян, оту „орду, скитів і варварів”, — а й ту погань людську з рідних „землячків”, які помагали розпинати його Україну.

„Паскудою” був йому кождий з них, і він дивувався — „чому ж його не так зовуть! Чому на його не плюють? Чому не топчуть”?

Ст цю Україну перекінчиків, яничарів чужого пана і володаря, ненавидів Шевченко за те, що „чужим богам пожерли жертви, омерзились”; що своїм існуванням поганили його прекрасну, вольнолюбну країну. Любити цю „рідну” погань? — він не міг. Певно, він прагнув всім своїм, сповненим любови, великим серцем „любить людей”, та коли стрічав „недолюдків”, — благає Бога дати йому силу „проклинать і світ запалити”. Щоби в тім очищуючім вогні на попіл згоріло все плюгаве, все плебейське, продажне й гниле. Знав бо, що „застарілі недуги лікуються геройчними засобами”. Де не поможет лік, поможет залізо; не поможет залізо, — поможет вогонь. Хотів, щоб з вогненної купелі встала його вічно юна, сильна духом і горда Україна; та, яку бачив в столітніх очах діда-козака, що „як зорі сіяли”; Україна, яка з степових могил вставала перед ним привидами велетнів; яка „туго начиняла землю своїм і во-

рожим трупом, своєї свободи на поталу не давала, ворога деспота під ноги топтала, і свободна й нерозтлінна вмирала".

Спитаєте: невже ж його велика душа вміла тільки ненавидіти? Невже був здібний лиш „вити свою”, свое трудне серце лиш „ядом гоїти”, або як голодний ворон край дороги за часами жалувати, коли кров’ю спливали голубі річки України? Коли пожари її освічували, коли „мерк за димом Божий світ”? Невже міг тільки закликати, в шалі пророчім, щоб сонце стало, щоб осквернену землю спалити?

А де ж була його любов? Бо з чого ж зродилася в нього й ненависть, як не з любові?

Любив він, безперечно, пишну природу України; це ж був „рай тай годі”. Наче сам Бог витав над тим раєм. Але від нього відвертав очі поет, глянути не хотів, бо пекло розвели люди в тім раю, бо стільки гадя у той рай напустили. Осоружна й гідка тоді стає йому краса його країни, як урода зганьбленої красуні.

Скажуть: — він же ж любив свій „окрадений люд” Любив... Та чи це була та палка, всепалаюча любов, яка бухає горячим полумям з його поезії? Він співчував з своїм окраденим народом, плакав над його недолею, жалував його, жалував тих „рабів незрячих гречкосіїв”. Ці „вбогодухі” вміли тільки „стогнати та, стогнути, долю проклинати”, „жити панам сіять”. Це були „темні люди”, які лиш „журились”, що нема кому їм „порадоньки дати”. Це ж була „братія” земляків, які на всі насильства „дивились та мовчали та мовчки чухали чуби”, або „мовчали, витріщивши очі, як ягнята, — „nehай, каже, може так і треба!” Не в голові їм було „чиї вони сини, яких батьків, ким за що закуті”. Не цікавило їх „чиїм трупом земля напоєна, що картоплю родить; аби була добра для городу”. Це були ті, що вмирали за нового „лютого Нерона”, а то й молилися на нього, забиваючи, що кат не милує нікого.

Жаль йому було того „покірного люду”, болів над йо-

то недолею, АЛЕ ЙОГО НЕ ВИПРАВДУВАВ! Знав, що „люті зла Господь не діяв без вини нікому”; що Бог лєдачим не помагає; що крук на те ѹ крук, щоб не пустив з рук. Знав, що коли на землі „ростуть і висяться царі”, так це тому, що „дрібніють люди на землі”. Серед тої дрібності — нарікав — „на Україні крім плачу нічого не почуті”, бо там „чорт ма людей”. Не вірить, щоб там хто почув його слово, — „всі оглухи, похилились у кайданах”. Покоління, яке не пік сором неволі, не палило почуття ганьби. І в такі хвилини, в нападі гніву лає їх „мільйонами свинопасів”, плебеями, „німими підлими рабами”, які — „аби пуга в руках була”, під кожним деспотом робити будуть... Певно, в такі хвилини не любив їх!

Тирани, їх помагачі, темні люди, — ось кого він бачив на сучасній йому Україні. В просту, геніяльну формулу уняв він людність України, його — і нашої. Єзекеїлем на розп'яттях голосить він: — „ЛЬВИЩА — людей, незлобних праведних дітей жеруть скажені... Мов шуліка хватает в буряні КУРЧА, клює і рве його, а люди — хоч бачать люди, та мовчат”.. Ось кого бачив він на Україні! Львищ, шулік, хижаків, безборонний люд і тих, що мовчки розбою приглядалися Тих останніх і львищ — НЕНАВІДІВ! Незлобний люд беззахисний — ЖАЛІВ! КОМУ Ж НАЛЕЖАЛА ЙОГО ЛЮБОВ?

Знову той самий образ: — „РОЗБІЙНИКИ ЛЮДОЇДИ правду побороли, ЛЮДИ стогнуть у кайданах... Немає з ким взятись, розкуватись, стати за Євангеліє правди, за темній люди”. Знов той самий поділ: розбійники, темні люди що стогнуть, але не можуть розкуватись, і натяк на тих, третіх, які могли б встати розкувати народ, стати за Євангеліє правди, — на тих, яких ще не було за його життя, яких бачив лише в минулім, в нашій колишній славі.

ДО НІХ НАЛЕЖАЛА ЙОГО ЛЮБОВ! Їх, яких слава греміла колись на Україні! Їх, яких викликала з темряви минулого його, спрагла великого, фантазія! Їх, що пишними рядами, як золоті лицарі, ввижалися йому у віщих снах, або входили мов живі у його хату на розмову, — їх вигля-

дав він! До них кликав стомленим серцем — „вернітесь!”, щоб знов кров ворожа морем червоніла. ОСЬ КОГО ЛЮБИВ ВІН над душу, над себе, над життя. Пристрасною, горячею любов’ю, яку передав нам в Заповіті. Це не були вже „темні люди”, „незрячі гречкосії”, не курча в буряні! Це були ті, кого звав „лицарі святії”, „орли України”.

Україна, яку ненавидів, — була Україна розбійників, перевертнів, похилених рабів. Україна, яку любив — була Україна пів-людей пів-богів, героїв, — які могли протистояти лвищам, людоїдам, новітнім Неронам; мали силу розкувати закутих людей. З вогнем у серці, які не боялися й пекла, бо „вогонь запеклих не печа”.

ТИХ, ЩО КУВАЛИ КАЙДАНИ — ПРОКЛИНАВ. ТИХ, ЩО ЇХ НЕСЛИ ПОКІРНО — ЖАЛІВ. ТИХ, ЩО ЇХ РВАЛИ — ЛЮБИВ!

Ось де були його герої, ось де був його світ! ЇХ він кохав, як не кохав ні брата, ні сестри, ні коханки. ЇХ славу невмирущу, їх очайдущість безжурну — тих степових лицарів. ЇХ суворість варязьку, ЇХ завзяття козацьке, ЇХ віру горячу в сильного Бога, Бога слави і в Його справедливість. ЇХ славні або замучені тіні виводить довгими рядами перед нами, Дорошенка, Гордієнка, Палія, Швачку, Гамалію, Тараса Трасила, Залізняка, Гонту, Мазепу, Гайдая; їх, чия душа незломна гарçовала в нім самім. ЇХ викликав з царства тіней, роздираючи завісу минулого, запечатану многими печатями, — ЇХ, чий блискучі постаті мов бенгальським вогнем освічували тьму і неволю сучасності. До них звертається й з своїм Заповітом, бо ніхто, лиш вони могли пірвати кайдани ганьби, напоїти вражою кров’ю землю нашу. Вони тільки могли створити з племені рабів — вільну націю, де була би СВОЯ правда, СВОЯ сила і СВОЯ воля, не воля й сила займанця.

До них писав свій Заповіт, посылав свою любов і заувіщав свою ненависть зла. Бо притчею мали греміти його слова не тільки сучасним, але й грядучим тиранам. Бо писав своє посланіє не лиш для живучих сучасників, а й до ненароджених синів і внуків, — до нас.

Тому якраз тепер такий актуальний його Заповіт. Бо знов на Україні розбійники - людоїди з варварської Півночі правду побороли. Знову чужа деспотія лютує на нашій, не своїй землі, вже не в білім, а в червонім плащі Сатани. І знов лакеї з червоною кокардою на лобі, які помагають „розпинати вдову сиротину” чужинцеві. Знов повно всюди „мерзених каламарів” одописців тиранів. Знову обернений в рабство народ. Але нині зявилися на Україні ті, яких не було за Шевченка, і яких він з тugoю, з сумом так пристрасно викликав до нас. Ті, що помсту й кару несуть новим катам... І тому власне, щоби знищити, зганьбити, оклеветати нову воюочу Україну, зломити її духа і перелякати темних людей,—злигалися „розвійники людоїди” чужинецькі з „рідними” нашими „донощиками і фарисеями”.

Шевченковим сучасникам страшно було глянути в обличчя козацької України. Донощикам і фарисеям страшно глянути в очі геройчної України наших днів, Тому й переконують, що ідеалом нашим повинна бути не Україна Заповіту, а Україна — Швейків, попихачів і блудолизів. Тому й доводять, що взірцем українця має бути не „людина визвольного руху” (ця людина „збанкрутувала і вийшла з моди”!), а людина - раб. Тому й стягають з постументу Шевченка, тому оббріхують його, представляючи апостолом німих безсловесних рабів, „малої людини”, отого „в буряні курча”, не страшного червоним шулікам. Тому безчестять тих, що в памятні роки перед війною і тепер боряться за „окрадений люд”, чіпляючи на них знезавлюючі наліпки „хижаків”, „підпільників”, „орденців”; ненавидячи їх за те, що мають віру, за те, що мають „думу і волю едину”, осоружну новітнім національним гермафродитам. Тому й такий актуальний, страшно актуальний є тепер Шевченко, обличитель і нових тиранів, і нових фарисеїв і просто Юд. На них всіх слово його — це свист бича, це найкраща зброя як тоді, так і тепер.

Ось чому тепер має греміти його клич! Ось чому вивчати треба кожне його слово! Кричати всім оглухлим і понімілим! **БО НА КОЖНЕ ОБЛУДНЕ СЛОВО ФАРИСЕЇВ**

МАЄ ВІН СТРАШНУ ДЛЯ НИХ, ТАКУ ПОВЧАЮЧУ, СИЛЬНУ ВІДПОВІДЬ! Бо як за життя, так і по смерті був і є його голос „воїстину гуком воскреслої труби архангела”.

Тож коли до вас приходять шашелі, паплюжать визвольний рух революційний та його борців, чи мучеників; коли нашептують, що головою муру не пробеш; що ті що впали, були — „непотрібні жертви”, а живі „глупі романтики” в найкращім випадку; а що в найгіршім — оті що ховаються по лісах і борються з займанцем — є бандити, розбійники, — відповідайте їм словом Шевченка: — „брехеш, людоморе, за святую правду волю розбійник не стане! Не розкує закутий в кайдани народ темний!”

Коли приходять до вас з брехливими словами фарисеї (бо батько їх диявол — „отець лжи”) і нашептують, що ті, які преподобним звуть червоного Нерона серед земляків, — це ж, мовляв, „хворі люди”, яких треба лікувати а не ганьбити; це ж, мовляв, наші „заблудші брати”, до яких не з каменем треба підходити, а з „ширим серцем”, шукати з ними „спільну мову”, їх переконувати, — відповідайте їм словами Шевченка: — не є братом, хто продає матір за шмат ковбаси! Ані той, хто цю погань за братів вважає і з ними спільну мову шукає!

Не вважав Шевченко за брата, хто помагав москалеві „з матері полатану сорочку здіймати”. Не вважав за братів — „донощиків і фарисеїв”, ні „рабів, підніжків, грязь Москви”.

Коли вам дорікатимуть, що ви „шовіністи”, пригадайте, що Шевченко волів щоб гадині дісталася Катерина, ані ж москалеві; щоб зарізав батько сина, ніж „продав в різницю москалеві”,

Коли будуть „суеслови” закидати вам „нетолеранцію” і „ненависництво”, — пригадайте, що ті, що Шевченка знали, свідчать, що відносився „задирливо і НЕТОЛЕРАНТНО до ідеї поєднання з москалями”; що вражав не одного „хижим проявом своєї загарливої НЕНАВИСТИ” до всього, що гнобило і душило його Україну!

Коли закидуватимуть вам, що проповідуєте „хижакь-кі ідеї”, що брак вам „гуманності”, — пригадайте, що ще Шевченкові радили „рідні земляки” надати „побільше людяності” його „гайдамакам”; що ще йому радили покинути „скверну путь хижакства” і навернути до „культури”, яку несли на Україну Петри та Катерини! І пригадайте, що ШЕВЧЕНКО відповідав тим „суєсловам”!

Коли говоритимуть вам, що не „повстанською романтикою” визволиться Україна, а „реальними політиками”! Не „фантазіями”, а „працею”! — пригадайте слова Шевченка: — „Фантазія! Вимріяне щастя! Для душ, що вміють співчувати і любити, воздушні замки міцніші й прекрасніші від матеріальних палат егоїста; ця психологічна істина незрозуміла людям позитивним”. Чудова мрія, велика ідея „фантаста” і „романтика” — більш впливали на формування людських спільнот, та їх установ, ані ж егоїстичне й тупе прив’язання до існуючого, до матеріального, людей „реалістично” настроєних. Ось була думка Шевченка - романтика до глибини душі! І хто плює на романтику нашої доби, романтику тих що вірять в свій далекий ідеал і боряться за нього, — плює на Шевченка.

Коли прийдуть до вас учені професори і принесуть, ніби як нашу правду, — „сміття з помела” московських підбrehачів під назвою „прогресу”, соціалізму, колективізму, або „найновішу” філософію життя з кльоак відфранцуженого й „зінтернаціоналізованого” Парижу („сартризм”!), — пригадайте, що й за Шевченка приносили суєлови „з чужого поля в Україну великих слів велику силу”; що тим хотіли дурисвіти Україну „просвітити современними vogнями, повести за віком”! Пригадайте тим дурисвітам і відповідь Шевченка: „спасибі за раду лукаву! Теплий кожух, тільки шкода, не на мене шитий, а розумне ваше слово брехнею підбите!”

Пригадайте їм, що наказом Шевченка було любити СВОЮ ПРАВДУ, яку чужі тирані і їх наші підбrehачі й досі хочуть тримати замкнутою многими замками, запеча-

таною многими печатями, що йому торочили перевертні, що „часи Підкови, Кривоноса і Залізняка минули безповоротно” та що треба іти „за високо прогресивними та філантропійними ідеями XIX віку”. І пригадайте рівно ж таку силу любов Шевченка до нашої давнини, до наших традицій, які хотів воскресити. Пригадайте, що ідеал „лицарів великих” — це не був для нього лиш спогад історичний, хоч близькучий, але мертвий; це був ідеал, який прагнув бачити знову пануючим, здійсненим на його Україні. Лицарями він зве і герой сучасного йому Кавказа, які боролися проти Росії за незалежність; лицарем зве і свого „Юродивого”, того „одного козака з мільйона свинопасів”, який чинно запротестував проти московського деспота. Давнина наша, яку паплюжать новітні „суеслови лицеміри”, — дорога була Шевченкові, в ній бачив правдину Україну, її лицарський дух прагнув воскресити знов.

Коли ці суеслови будуть перед вами протестувати і ганьбити вас за вашу „односторонність”, за те, що ви є люди „одної думки” (а не десятьох нараз), — пригадайте їм, що людиною одної думки, одної пристрасти був і Шевченко! Сучасники пишуть, що своїх переконань не міняв; що переконання, що запали йому в душу з ранніх літ, були непохитні і міцні, яких боронив з цілою силою своєї „пристрасної і непогамованої вдачі”; що ці свої непохитні переконання ісповідував „запальчиво, щиро і безстрашно”; так що його різка мова „часто змушувала інших боятися за нього або затикати уха і тікати”. А тим всім — ні теплим, ні студеним — словоблудам, які сміються з людей одної любові, відповідайте словами Шевченкового Гайдая: — „любіть одне! Так має бути!”, — не розділять на двоє свого великого почування; „хто ж каже, що ВСЕ він любить” — і біле і чорне, — „холодний камінь він, він бреше, нічого він тоді не любить, він богохульствує!”

Брешуть і богохульствують ті, що накликають вас любити трохи жовто - блакитне, трохи червоне, трохи Три-

зуб, трохи серп з молотом і з катом за ними. Це мертві душі, або — висланці диявола.

Коли приходять фарисеї до вас і торочуть облудно: „об'єднання! об'єднання об'єднання”, відповідайте їм що об'єднання — це велика річ! Ale що об'єднуватися і Шевченко радив лише ЛЮДЯМ СПІЛЬНОГО ДУХА. Пригадайте їм, що „Шевченко не був з людей, що легко годяться з тими, хто думав інакше як він”, особливо коли предметом спору була його отчизна — як писали сучасники. Пригадайте, що не обеднувався він з громадою, коли була осоружна йому духом; що в таких випадках казав: — „а на громаду хоч наплюй, вона капуста головата!”.

Пригадайте, що ніколи не кликав обеднуватися з кощубеями, ні з шашелями, що гризути і тлять тіло нації! Ні з лакеями чужинецькими, ні з спекулянтами і шахраями! А коли будуть апелювати облудники об'єднання, іти з ними „боротися за правду”, — відповідайте їм словами Шевченка: — „не вам, донощики і фарисеї за правду пресвятую стать!” За цю правду стати треба ОБЕДНАВШИСЬ З ЛЮДЬМИ ОДНАКОВОГО ДУХА!

Коли прийдуть до вас намовляти, не стаючи на ката, а гендлем і крутістями крутіїв „здобувати” Україну, — пригадайте їм слова Шевченка, що не скорше встане вільна, нова Україна, аж „потече сторіками у сине море кров ворожа”. Бо „так було і в Трої, так і буде” — нема іншого шляху визволення нації.

Коли ж узброєні псевдо-наукою нинішніх безбожників часів, — переконуватимуть вас, що віра — це забобон; що вірує лише той, в кого спантеличений розум, — відповідайте тим замаскованим учням Маркса і Леніна, якою горячею вірою вірив Шевченко! Як глузував з сучасних „прогресистів” з їх псевдо-наукою — „немає Бога, тільки Я”, тільки обезбожений плотський розум людини, оберненої в звіря або скота! Оберненої в раба тілесних егоїстичних забаганок! Пригадайте тоді його надихане надлюдською вірою горяче слово, що полумям взялось, що воїнено заговорило! Пригадайте відзвіви сучасників і приятелів його, —

коли читав свої поезії, — як горіло його серце, як світилися очі, як їм здавалося, що „над чолом його засвітився полумяний язик”; як він „скідався на пророка” в ті хвилини, коли одержимий був своєю безмежною вірою!

Пригадайте, як сміливо ісповідував він, що перемогу дає лише непохитна віра у Вседержителя. Вона лише може „оживити і просвітити слово розумом святим”. Вона лише дасть „душі убогій силу, щоб людям серце розтопило і на Україні понеслось, те слово Боже кадило, кадило істини”. Вона лише дасть силу „рабам незрячим молитись правді на землі, а більше на землі нікому”; не гнути коліна „перед Нероном, перед Юпітером новим”. Перед цею вірою лише „тисячі і тьми поганих побіжать”, вона навчить як треба — „за правду стати, за правду згинуть”, як „розвіяти унині і страх”... Пригадайте, що Шевченкова віра, якою надихав мільйони українців,—що вона лише дала їм змогу „за правду стати, за правду гинуть” в памятні 1917 — 20 роки; що вона надихала і тих, які нині гинуть за тую правду, — вона, ця віра в остаточну перемогу справедливості Божої, в її тріумф над дияволом.

ІОГО СЛОВОМ ПОБИВАЙТЕ СУЄСЛОВІВ, ДУРИСВІТІВ, ПІДБРЕХАЧІВ, ДОНОЩИКІВ І ФАРИСЕЇВ! ЯВНИХ І ТАЙНИХ СЛУГ ЧЕРВОНОЇ ЗОРИ!

Нині — знов є Україна одне велике попелище. Та на попелищі тім тліє „іскра вогню великого”. ХТО ТОЙ ВОГОНЬ РОЗДМУХАЄ?

НЕ ТІ „СЛІПІ, НИЩІ ДУШЕЮ”, НЕ „НЕТВЕРДІ, ДУШЕУБОГІ”, НЕ НЕВІЛЬНИКИ ПОТУЛЬНІ! АНІ НЕРОНОВІ ЛДАКЕ! НЕ ФАРИСЕІ! АНІ ЇХ ОБЄДНАННЯ. Ту іскру роздмухають у вогонь великий ті, кого благословити Господь. Ті, що вірують в його силу. Ті яких викликав Шевченко, щоб встали з могил, ті з „твердими руками”, з „орлім оком”, з „чистим серцем”, з „чистою, святою, козацьною кров'ю”, не кров'ю раба, люди „залізної сили”. Ті, яким за спиною „виросли крила” предків - велетнів, а в серці загорівся їх дух непокірний і гордий. Тим — каже Шевченко — вложити Господь в твердій руки мечі остри

обоюдні „на отміненіє неправди і в науку людям”! Тим, що вірують в силу духа над матерією, ОБІЦЯЄ ВІН, ЩО БУДУТЬ З НИМИ „ДУШІ ПРАВЕДНИХ і сила архистратига Михайлa”, патрона старого Київа. Вони будуть карати зло! Вони очистять Україну від чужих катів і „рідної” нечистоти. Вони — вільні духом люди — створять вільний світ!

Для них — ДРУГОЮ заповіддю є заповідь любови близнього, а ПЕРШОЮ — любов Бога. Близнім може приємніше особистий спокій і добробут, — їм же ж Божа справедливість! Близні може воліть мир і спокій, вони ж — боротьбу за ту справедливість! Як Шевченкові лицарі, як сам поет! В годину рішаючого зудару з силами тьми в ім’я Христової правди, — мусить бути в світі розподіл. Воно вже є! Видво наших днів мав Шевченко у „Великім Льоху”. Малює час, коли „над Дніпром земля затряслася”, коли над Україною — „мітла простяглася”, хвостата комета, віщунка майбутніх страхіть. „Сміється і ридає ціла Україна” — сміється Сатана, і ридають люди. „Цю ніч будуть на Вкраїні родитись близнят. Один буде, як той Гонта, катів катувати, другий буде — катам помогати”. Тих близнят. „Іванами обох будуть звати”, і боротьбою їх повна буде Україна... ТАК БУЛО ЗА ХМЕЛЬНИЧИНІ, БУЛО ЗА МАЗЕПИНЩИНИ, БУЛО В 1917, ТАК І БУДЕ!

ТІ ЙВАНИ — „брати”, що катам будуть помогати, вже почали свою роботу на Вкраїні і де - інде. Вже хвальять катів! Вже кличуть „спільну мову” шукати з ними, Каїнів братами звати! Хоч соромляться ще іноді прийняти червоного Магомета, та вже несуть нам його червоний коран як „нову правду”! Які вже заходилися нищити Божу правду в наших серцях, ослабити наше завзяття, обернути нас знову в те „в буряні курча”, з курячим серцем, щоб тремтіло перед шулікою, з курячим мозком, щоб вірило дурисвітам, щоб цуралося людей типу Шевченкових героїв, єдиних своїх оборонців; щоб обезголовленою зноє стала нація; щоб стали безборонною жертвою „темній людини” в момент крівавого обрахунку. Щоб у вогні єкраденою збудилася зі сну Україна!

ГОНІТИ ВІД СЕБЕ ТРЕБА ТИХ НІЩЕЛІВ, ТИХ

СЛУГ САТАНИ! Не приставати з ними! Іти за таким актуальним нині Заповітом Тараса! **ПЕРЕНЯТИСЯ ЙОГО ВЕЛИКОЮ НЕНАВИСТЮ** до рабства, до насильника - чужинця, до його підбрехачів, до всього нікчемного, трусливого, плюгавого! **ПЕРЕНЯТИСЯ ЙОГО ВЕЛИКОЮ ВІРОЮ**, що горамидвигає! **ЙОГО ВЕЛИКОЮ ЛЮБОВ'Ю** до геройчної, не гелотської, України! До її оборонців, до **ЛЮДЕЙ НОВОГО ДУХА**, не фарисейського, не плебейського, а шляхетного і відважного!

Він вірив, що з його слова виростуть ножі загострені. Що розідрутъ вони гнилі серця наші, вицідять сукровату гнилу кров з них, кров рабську, а наллють їх кров'ю нової вільної людини. Без тої операції, без викуплюючої сили кропи, без оновлення в дусі, без духового очищення не зробить Господь твердими наші руки, не поможе встать на ката знову!

Вивчаймо його Заповіт! Заповіт того, хто карався, мучився але не каявсь! Заповіт старої геройчної — страшної ворогам — України! Хай слово його лунає кличним дзвоном щоб почули оглухлі, щоб випростувалися похилені й горбаті! Щоб встали мертві! Щоб знов воскресли тіні славних прадідів! Щоб знов на нашій землі росли, змагались, жили! Щоб обновилася, як орля, юність нації! Щоб, як зерно великих чинів глибоко запало в наші очищені, ушляхетнені, осуверені душі, його віра безмежна! Його ненависть палюча! Його горяча любов!

Того самого автора:

1. Модерне москофільство, Київ 1913.

„Тепер, коли українці починають голосно говорити, як це робить (в брошурі „Модерне москофільство“) Донцов і товариши, що всяка надія на Росію є утопія, та що лишається шукати рятунку тільки в сепаратизмі, я кажу вам: бійтесь його! Коли ви будете продовжувати вашу політику, Донцови будуть числитися не з одиницями й не десятками, а сотнями, тисячами, мільйонами!”

(З промови П. Мілюкова голови партії „кадетів“ в російській державній думі 19 лютого 1914., гл. Госуд. Дума, стеногр. отчет 1914, засід. 40, 19. II. 1914).

2. З приводу одної ересі, Київ 1914.

3. Сучасне політичне положення нації і наші завдання, реферат на 2-м всеукраїнським студентськім з'їзді в липні 1913 у Львові, Львів 1913.

„З гаслом „самостійна Україна“ виступив на з'їзді студентів Донцов в обґрунтованім рефераті, тези якого звучать не так невинно...” („Речь”, С. Петербург).

4. Історія розвитку української державної ідеї, Винниця 1917.

5. Українська державна думка і Європа, Львів 1919.

6. Похід Карла XII на Україну, Київ 1918.

7. Міжнародне положення України і Росія, Київ 1918, вид. „Робітничої Книгарні“.

8. Культура примітивізму, Черкаси-Київ, „Сіяч“, 1919

„Його ідея особливо цікава тим, що розв'язує рішучим способом питання українсько-російських відносин” („Книгар”, 1920, Київ).

9. **Мазепа і мазепинство**, Черкаси-Київ, „Сіяч”, 1919.
 „Мазепа для Д-ва бессмертний абсолют, у вчинках якого виразно позначується політичний і національний імператив придатний для нашої епохи” („Книгар”, 1920, Київ).
10. „**Підстави нашої політики**”, Віденсь 1921.
 „Класична характеристика російського світа.... Критика Драгоманівщини.... Характеристики, які надають книзі Донцова тривалу вартість”, („Громад. Вістник”, Львів).
11. **Поетка українського ресорджимента** (Леся Українка), Львів 1922.
 (Про цю працю гл. Зеров — „До джерел”).
12. **Націоналізм**, Львів—Жовква 1926.
13. **Де шукати наших традицій** Львів, 1937.
14. **Наша доба і література** (збірник літер. критичних праць, друкованих в ЛНВістнику і Вістнику), Львів 1937.
15. **Політика принципіяльна і опортуністична**, Львів, 1928.
16. **Хрест проти диявола**, Торонто 1948 і Буенос Айрес 1949
17. **За який провід**, Вінніпег 1948.
18. **Демаскування шашель**, Мюнхен 1949.
19. **Дух нашої давнини**, Прага 1944.

ЦІНА 25 ЦЕНТІВ.
